

Karin Säfström

046-35 57 94

Karin.Safstrom@lund.se

Handlingsplan för arbete med utsatta EU-medborgare som vistas i Lunds kommun

Förhållningssätt

Sedan företeelsen med utsatta EU-medborgare i gatumiljöer och i olika former av bosättningar blivit allt vanligare i Sverige har det diskuterats hur stor gruppen är, med vilka avsikter de har kommit hit samt hur stat, region och landssting ska förhålla sig till gruppen.

- Utsatta EU-medborgare har rätt att vistas i Lund under tre månader och ska ses som tillfälliga gäster.
- Personer i gruppen ska mötas med respekt och värdighet och med respekt för människors självbestämmanderätt och integritet.

Ansökningar om bistånd

Personer ur gruppen utsatta EU-medborgare vänder sig regelbundet till socialförvaltningen för att göra ansökningar om bistånd. Ansökningarna har i stort sett uteslutande rört sig om bistånd till resor till hemlandet.

- Socialförvaltningen tar emot ansökningar om bistånd och utreder dessa och gör individuella bedömningar.
- Uppehållsrätten ska utredas vid ansökan om bistånd.
- Barn bästa ska tas med i bedömningen när beslut om bistånd omfattar eller direkt påverkar barn.
- Socialförvaltningen ska aktivt följa utveckling och praxis inom området.

Barn

Flertalet i gruppen utsatta EU-medborgare är föräldrar till minderåriga barn men de flesta har lämnat kvar dem i hemlandet hos släkt eller vänner. Socialförvaltningen har fått rapporter om att barn vistas i gatubilden, i bosättningar och i hem där familjerna tillfälligt vistas. Informationen har alltid följts upp. En av anledningarna till att personer väljer att ta med sig sitt barn till Lund och Sverige är en önskan om att de ska få skolgång.

Socialförvaltningen har det yttersta ansvaret för att barn inte far illa eller riskerar att fara illa. Ett uppsökande arbete och ett väl fungerande samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer är av yttersta vikt.

2015-11-24

Frågan om barn i gruppen utsatta EU-medborgare berör också andra förvaltningar och myndigheter så som till exempel barn- och skolnämnderna och sjukvården. Beslut och ställningstaganden inom dessa andra myndigheter kan direkt eller indirekt påverka barns situation.

- Socialförvaltningen ska bedriva ett uppsökande arbete i syfte att säkerställa att inga barn far illa eller riskerar att fara illa. Ett fungerande samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer är också av yttersta vikt.
- Det är vårdnadshavaren som har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling. Det är viktigt med en dialog med vårdnadshavare och att de nås av korrekt information gällande möjligheter, rättigheter och skyldigheter.
- Vid oro för barnet ska detta utredas på sedvanligt sätt.
- Socialförvaltningen ska hålla sig uppdaterad kring beslut och ställningstaganden från andra myndigheter som kan påverka barn i gruppen.
- Vid ansökan om bistånd från vårdnadshavare till barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Information till gruppen utsatta EU-medborgare om samhällets skyddsnät och socialförvaltningens arbete

Det finns fördelar med att samla kommunens arbete och insatser i en gemensam information som riktar sig till gruppen utsatta EU-medborgare, men även till ideell sektor och idéburna organisationer som i sitt arbete möter gruppen samt till intresserad allmänhet. Arbetet bör ske i nära samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer och finnas tillgänglig i flera format och på flera språk för att nå så många som möjligt.

Socialförvaltningen finns tillsammans med tolk närvarande på Diakoncentralen i Lund en förmiddag varannan vecka. Syftet är där att informera om samhällets skyddsnät och socialförvaltningens arbete samt svara på frågor.

- Socialförvaltningen ska sammanställa relevant information om samhällets skyddsnät och socialförvaltningens arbete.
- Informationen ska finnas tillgänglig i flera format och på flera språk.
- Syftet är att nå ut med korrekt information till gruppen, ideell sektor och idéburna organisationer samt intresserad allmänhet.
- Socialförvaltningen ska finnas närvarande i verksamheter som tar emot personer i gruppen utsatta EU-medborgare för att informera om samhällets skyddsnät och socialförvaltningens arbete samt svara på frågor.

Natthärbärg och anvisade platser

Den 27 november 2014 fattade kommunfullmäktige beslut om utökad budget för socialförvaltningen med 700 000 kronor för respektive år

2015, 2016 och 2017 gällande bidrag till härbärke för utsatta EU-medborgare.

Enligt tidigare inriktningsbeslut i socialnämnden finns behov av 40-50 platser på härbärke för att fylla behovet. Enligt beslutet ska platserna finnas tillgängliga under årets kallare månader från och med oktober till och med mars. Enligt tilläggsbeslut av socialnämnden ska kommunens målsättning vara att särskilt utsatta individer i gruppen även ska ha tillgång till lämpligt boende årets övriga månader. Enligt ytterligare tilläggsbeslut anser socialnämnden att det är önskvärt med fler än en lokal för boende.

Socialnämnden har fattat beslut om medel till föreningen Hjälp Tiggare i Lund som bedriver ett natthärbärke med 20 platser. Föreningen har beviljats medel till verksamhet till och med sista mars men avser att driva verksamheten resten av år 2015 och ansökan om medel har inkommit. Föreningen har förmedlat att man vill öppna ytterligare natthärbärgen.

Vidare har Helgeands församling inom Lunds stift förberett för att kunna driva ett natthärbärke i sina lokaler under årets kalla månader. Härbärgat kommer att ha plats för åtta personer och är ett samarbete med Diakonicentralen i Lund som kommer att stå för incheckningen av gäster.

Vid dialog med ideell sektor har det framkommit en önskan om att kommunen tar en mer aktiv del i sökandet efter lämpliga lokaler för natthärbärke. Det har också framkommit önskemål om att kommunen upplåter lokalerna.

- Socialförvaltningen ska samarbeta med ideell sektor och idéburna organisationer som bedriver verksamhet i form av natthärbärke och utreder ansökan om medel.
- Socialförvaltningen ska arbeta för att 40-50 platser på natthärbärgen ska finnas tillgängliga under årets kalla månader, från och med oktober till och med mars.
- Socialförvaltningen ska arbeta för att det även under resterande del av året, från och med april till och med september, finns platser på natthärbärke för särskilt utsatta individer.
- Socialförvaltningen ska aktivt arbeta för att söka lämpliga lokaler för att säkerställa att antalet platser nås och undersöka möjligheterna att stå för förhyrningen av dessa och upplåta dessa till ideell sektor och idéburna organisationer.

Kartläggningar

Som tidigare konstaterats är gruppen utsatta EU-medborgare inte en homogen grupp. Den är inte heller lika över tid då personer ur gruppen endast tillfälligt vistas i Lund och Sverige.

För att kunna planera och utforma insatser som kommer gruppen till godo är det viktigt med en aktuell kunskap om gruppen.

- Socialförvaltningen ska under hösten 2015 undersöka möjligheten och i så fall formerna för en strukturerad kartläggning av gruppen utsatta EU-medborgare.
- Syftet med kartläggningen är att skapa grund för ett fortsatt arbete med gruppen.

Uppsökande arbete

Socialförvaltningen har tagit fram en rutin för ett uppsökande arbete riktat mot gruppen utsatta EU-medborgare. Det uppsökande arbetet omfattar då centrum och mötesplatser för gruppen, natthärbärgen och bosättningar.

Syftet med det uppsökande arbetet är att säkerställa att inga barn far illa eller riskerar fara illa, att informera om socialförvaltningens, ideell sektors och idéburna organisationers arbete. I det fall det uppkommer en otillåten bosättning och markägaren avser att ansöka om avhysning från platsen kan det uppsökande arbetet också riktas för att säkerställa att personer som vistas i bosättningen får information om beslut som fattats.

I alla utsatta grupper finns risk för att enskilda individer utsätts för utnyttjande, våld i alla former eller människohandel. Socialförvaltningen har en viktig roll att uppmärksamma tecken på att så inte sker och stödja den enskilde i om denne vill polisanmäla.

- Socialförvaltningen ska arbeta uppsökande riktat gentemot gruppen utsatta EU-medborgare enligt upprättad rutin.
- Syftet med ett uppsökande arbete är att säkerställa att inga barn far illa eller riskerar att fara illa, att riskera om socialförvaltningens, ideell sektors och idéburna organisationers arbete samt särskilt uppmärksamma om det finns tecken på att enskilda individer är utsatta för utnyttjande, våld i alla former eller människohandel.

Beredskap vid avhysningar

Det förekommer att personer i gruppen utsatta EU-medborgare bosätter sig på mark som inte är avsedd för boende i otillåtna bosättningar. De bor då i tält, bilar eller i provisoriska byggnader.

Det är markägaren och i vissa fall kommunen som tar ställning till en ansökan om en avhysning av personer i dessa bosättningar. Det finns fördelar med att samverka med markägare på vars mark det uppkommit en otillåten bosättning. Socialförvaltningen har tagit fram en rutin för arbetet vid avhysningar av otillåtna bosättningar. Rutinen bygger på ett tätt samarbete med markägaren och andra förvaltningar samt ett uppsökande arbete i syfte att säkerställa att personer i bosättningen nås av besked om beslut som fattats och att sprida information om socialförvaltningens, ideell sektors och idéburna organisationers arbete riktat mot gruppen. Rutinen lägger stor tonvikt på dialog med gruppen.

- Socialförvaltningen ska bedriva ett aktivt arbete vid eventuell avhysning av personer i otillåtna bosättningar enligt upprättad rutin. Arbetet ska präglas av samarbete med markägare och andra förvaltningar och ha stor tonvikt på dialog med personer i bosättningen.

Evakueringslokaler

Vid eventuellt kommande avhysningar och vid särskilda händelser, såsom extremt kallt väder eller oväder eller större olycksfall eller vid skadegörelse i bosättningar kan det finnas behov av tillfälliga evakueringslokaler.

- Socialförvaltningen ska ta fram ett förslag till lokal och handlingsplan för ett tillfälligt evakueringsboende i samråd med andra berörda förvaltningar och i samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer.

Samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer

Ett väl fungerande samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer som i sitt arbete möter gruppen utsatta EU-medborgare är av yttersta vikt. I Lund har såväl föreningar som kyrkor och samfund engagerat sig och flertalet av dem har samlats i paraplyorganisationen Crossroads Lund.

Socialförvaltningen har samlat ideell sektor och idéburna organisationer som i direkt arbete möter gruppen vid några tillfällen under våren i form av dialogmöten. Syftet är att dela med sig och sprida kunskap och att skapa en gemensam bild av gruppen och dess situation.

Utöver detta har enskilda möten hållits med enskilda föreningar, kyrkor och samfund kring samarbete och specifika frågor.

- Fortsatt samarbete med ideell sektor och idéburna organisationer för att samla och sprida kunskap om varandras arbete och för att skapa en gemensam bild av gruppen och dess situation.
- Enskilt samarbete med föreningar, kyrkor och samfund kring samarbete och specifika frågor.

Samarbete med andra lokala och regionala aktörer

Arbetet med utsatta EU-medborgare omfattar många lokala och regionala aktörer, så som sjuk- och hälsovård, tandvård, polis och skola. Det finns fördelar med att samla kunskap från dessa aktörers arbete för att kunna ge korrekt information och kunna vägleda gruppen utsatta EU-medborgare till rätt instans. Andra aktörers arbete och ställningstagande kan också påverka socialförvaltningens arbete med gruppen.

- Socialförvaltningen ska se över formerna för samverkan med andra lokala och regionala aktörer som möter gruppen utsatta EU-medborgare.
- Syftet är att samla och ge information.

Nätverk i Skåne

Företeelsen med utsatta EU-medborgare i gatubilden eller i bosättningar är inte unik för Lund utan finns i såväl mindre som större kommuner runt hela Sverige. Många skånska kommuner arbetar med frågan och söker rutiner och praxis för arbetet. Det finns flera fördelar med att samverka med andra skånska kommuner för att samla gemensam kunskap om gruppen och arbetet med gruppen samt lyfta fram lyckade arbetsformer och insatser. Goda exempel kan också på sikt spridas till ideell sektor och idéburna organisationer.

Lunds kommun har påbörjat ett samarbete med Malmö stad kring socialtjänstfrågor inom arbetet med gruppen. Malmö stad är vidare också intresserad av att skapa ett skånskt nätverk och kommunerna kommer att samarbeta i frågan.

- Lunds kommun ska verka för start av ett nätverk för skånska kommuner gällande arbetet med utsatta EU-medborgare.
- Nätverkets syfte är att samverka, kunskapsinhämtning och kunskapsspridning och att lyfta fram lyckade lokala satsningar inom socialtjänstområdet.

Kunskapsinhämtning

Gruppen utsatta EU-medborgare är en relativt ny företeelse i såväl Lund som Sverige i övrigt. Nya frågor och nya uppgifter har tillkommit för stat, region och kommuner och frågor kring vilka skyldigheter och vilket förhållningsätt det offentliga ska ha gentemot gruppen har aktualiserats. Det är därför viktigt med kunskapsinhämtning.

Regeringen har tillsatt en nationell samordnare för arbetet med utsatta EES-medborgare. I uppdraget ingår att stödja det arbete som utförs av myndigheter, kommuner och landsting och organisationer som möter utsatta EES-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige.

SKL, Sveriges kommuner och landsting har också engagerat sig i frågan utifrån sina medlemmars intresse och har också startat upp ett nätverk för kommuner som möter gruppen utsatta EU-medborgare.

- Socialförvaltningen ska aktivt söka kunskap för att säkerställa att arbetet med utsatta EU-medborgare är av god kvalitet och baserat på kunskap och beprövad erfarenhet.
- Kunskapsinhämtning ska ske genom deltagande i deltagande i nationellt nätverk genom SKL, vid informations- och utbildningstillfällen och genom kunskapsinhämtning på andra sätt.